

บทความวิชาการ (Academic Article)

การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์

LEARNING MANAGEMENT WITH SOCIAL MEDIA

Received: March 23, 2018

Revised: August 8, 2018

Accepted: September 10, 2018

ปณิตตา อินทรักษา^{1*}

Pundita Intharaksa^{1*}

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: pundita_ink@hotmail.com

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทที่สำคัญในฐานะการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ พัฒนาการศึกษาและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าการเรียนรู้ที่ไม่ใช้เทคโนโลยี เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และประหยัดเวลาในการจัดการเรียนการสอนทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์นั้นผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เสาะแสวงหาความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาเกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต เกิดองค์ความรู้ใหม่ และเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตภายใต้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนี้ความรวดเร็วของระบบเครือข่าย จำนวนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การให้บริการแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งภายใต้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์นั้นผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ด้วย

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The rapid progress in an information and communication technology plays an important role for an education development, a better learning management process and the continue developing country. Learners can learn faster and perform better than non-technology learners. Learners are motivated to learn and save time to manage teaching and learning. In the learning management with

technology and social media, teachers and learners can use the internet network seek a knowledge anywhere and anytime. It causes a lifelong learning, a knowledge creation and enrich the skills of living under an advancement of a modern technology. In addition, the speed of the network, a number of computer equipment and Information service for an educational research also promote the management of learning through technology and social media to be more effective. Under the learning management using a technology and social media, teachers and learners must have the moral and ethical to use technology and social media.

Keywords: Learning Management with Social Media

บทนำ

ปัจจุบันถือว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ไร้พรมแดนมนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ดังนั้น ในการจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ Khammani (2014, pp. 50-57) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) การเรียนรู้เป็นลักษณะเฉพาะบุคคล 2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา 3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม 4) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและมีความสุข 5) การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 6) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ผู้สอนจึงมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ตระหนักถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ๆ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนทุกๆ ด้านและเอื้ออำนวยให้ผู้สอนตระหนักและเห็นความสำคัญ มีการนำนวัตกรรมมาใช้จัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (Hong & Somgan, 2011, pp. 1276-1290) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication Technology, ICT) มีบทบาทที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยส่งเสริมแนวคิดการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้สามารถสนับสนุนการเรียนรู้แบบทุกที่ทุกเวลาและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ทั้งนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะต้องเกิดขึ้นทั้งในส่วนของสถาบันการศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนซึ่งจะทำให้สามารถสนองตอบความต้องการทางด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ เพราะการเรียนรู้เป็นลักษณะเฉพาะบุคคล ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ผู้สอนจะต้องหาวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอยากรู้อยากเรียนใช้กระบวนการคิดเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมผู้สอนจะต้องสร้างกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและมีความสุข ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ให้หลุดพ้นจากความไม่รู้หลุดพ้นจากความคับข้องใจและเกิดความสุขเมื่อค้นพบคำตอบได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็น

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด สร้างกิจกรรมให้เกิดการแสวงหาความรู้ได้ตลอดทุกที่ทุกเวลา และการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตัวผู้เรียนเองด้วย

นโยบายสารสนเทศแห่งชาติได้มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวเข้าสู่สังคมสารสนเทศซึ่งยุทธศาสตร์หลักที่ถูกกำหนดในแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (แผนแม่บท ICT) ฉบับที่ 3 ประกอบด้วย การพัฒนาใน 4 ยุทธศาสตร์โดย 1 ใน 4 ยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาทุนมนุษย์ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศ (Participatory People) (Ministry of Information and Communication Technology, 2014, p. 5) ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศสู่สังคมสารสนเทศแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ผลิตผลงานและนวัตกรรมต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิจรรย์ญาณและการรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม มุ่งเน้นพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่ผู้สอนควบคู่ไปกับการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือ และต้องส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ การสร้างแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดชุมชนออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็นทั้งนี้ในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เน้นการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการการจัดการศึกษาในเรื่องของเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนการสอนหรือการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผู้เรียนมีศักยภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาที่นำเอาเทคโนโลยีและการสื่อสารเข้ามามีส่วนช่วยในเรื่องการเรียนรู้ เช่น การค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการวางแผนการศึกษา การติดตามและประเมินผลการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยคอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารโทรคมนาคม โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งต้องอาศัยสื่อสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนเอง เช่น การใช้โทรศัพท์ หรือระบบคอนเฟอเรนซ์ที่ต้องใช้ควบคู่กับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการการเรียนรู้ จึงมีความเป็นอย่างไรที่จะต้องใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดการการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรต้องการและส่งผลให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการศึกษา

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่อชีวิตของมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทและเป็นปัจจัยต่อชีวิตประจำวัน เทคโนโลยี สารสนเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้มากขึ้น ทำให้ระบบการผลิตสามารถผลิตสินค้าได้เป็นจำนวนมาก มีราคาถูกลง สินค้ามีคุณภาพมากขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้มีการติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก การเดินทางเชื่อมโยงถึงกันอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรในโลกติดต่อกันได้ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนา

เทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่บุคคลทุกระดับ เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการสื่อสาร ทั้งนี้ บทบาทที่สำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่

1. เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเป็นตัวกำหนดสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน เช่น ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้และการสื่อสารและพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2. เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ หรือเป็นเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tools) ซึ่งปัจจุบันมีเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้หลายประเภทผ่าน Application ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assistance Instruction) วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) อินเทอร์เน็ต (Internet) เวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web Technology) เทคโนโลยีการสืบค้น (Search Engine) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality Technology: AR, Virtual Reality Technology: VR) หรือสมาร์ทโฟน (Smart Phone) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสนับสนุนการรับรู้ข่าวสาร และการค้นหาข้อมูลข่าวสาร เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทั่วโลก

3. เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการช่วยตัดสินใจในการบริหารการศึกษา เช่น การประมวลผลข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวางแผน และการตัดสินใจนั้นข้อมูลและสารสนเทศต้องมีความถูกต้องทันต่อเหตุการณ์

4. เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งในการจัดการศึกษาสมัยใหม่นั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารสารสนเทศเพื่อการวางแผนการดำเนินการ การติดตามและการประเมินผล ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัย

5. เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับสื่อสารสนเทศต่างๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ Application ต่างๆ

6. เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบมีการโต้ตอบและเป็นการสัมผัสได้จริง ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เข้าใจแนวความคิดที่ซับซ้อน และได้รับข้อมูลความรู้อย่างถูกต้องมากกว่าการนั่งฟังบรรยายจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว

บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และระบบการศึกษาในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันสมัยและ ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน และผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้หรือแนวคิดเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์

สังคมออนไลน์ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาการศึกษา เชื่อว่าการศึกษานั้นเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความเจริญงอกงามทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งการนำเอาการใช้สื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา Wichitbunyarak (2011, p. 99) ที่กล่าวไว้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันในสังคมเป็นวงกว้าง การกระจายข่าวสาร หรือข้อมูลก็เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น รูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

การใช้สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษาเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ผู้สอนสามารถสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลา สามารถสร้างความสนใจและความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในบทเรียนใหม่ได้เมื่อถึงชั่วโมงเรียน ผู้สอนใช้วิธีการสร้างประเด็นปัญหาหรือกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ไขปัญหาที่ตนเองได้ศึกษา มาก่อนในสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการเรียนการสอนและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อสังคมออนไลน์ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นำมาใช้แทนการสื่อสารแบบเดิมที่อาจจะล่าช้าไม่ทันการเมื่อใช้งาน (Wanprapha, 2017, p. 17)

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน

1. **บทบาททางการสอน** สื่อสังคมออนไลน์มิได้ถูกสร้างและพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ฉะนั้น ผู้สอนจะต้องนำเอาคุณสมบัติต่างๆ ของสื่อสังคมออนไลน์ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง เช่น 1) ผู้สอนใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการกระตุ้นสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจให้กับผู้เรียนในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยการเปิดวิดีโอที่เกี่ยวกับเนื้อหาในชั่วโมงนั้นๆ จาก YouTube รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามความก้าวหน้า หลังจากมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 2) ผู้สอนสามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนได้อย่างทันที เมื่อมีการซักถามเข้ามาใน สื่อสังคมออนไลน์ 3) สื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะมีความใกล้ชิดกันมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้นั้นดีขึ้น ผู้เรียนไม่ได้ตกอยู่ในสถานการณ์ของความตึงเครียด 4) ผู้สอนสามารถติดตามงานที่ได้มอบหมายให้กับผู้เรียนและได้ตอบได้อย่างทันถ่วงที 5) ผู้สอนสามารถตอบข้อคำถามจากผู้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลาและ 6) ผู้สอนสามารถสร้างสื่อต่างๆ ด้วยการถ่ายคลิปวิดีโอการสอนแล้วนำมาโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ได้ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลความรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ในรูปของไฟล์ Word หรือไฟล์ PDF โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ให้ผู้เรียนได้อ่านมาล่วงหน้าก่อนเข้าห้องเรียนได้

2. **บทบาททางการเรียน** ผู้เรียนที่ศึกษาในระบบ นอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างหลากหลาย นอกจากเพื่อการพักผ่อนสร้างความบันเทิงให้กับผู้เรียนเองยังสามารถนำมาใช้ในการเรียนได้ เช่น 1) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยตนเอง ซึ่งสามารถทำการบ้านไปพร้อมกันได้ด้วยเทคโนโลยีเรียลไทม์ โดยการใช้คุณสมบัติของโปรแกรม Google doc ที่สามารถพิมพ์ข้อความในเอกสารออนไลน์และสามารถตอบโต้ทำงานร่วมกันได้ในเอกสารเดียวกัน 2) สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุน

ให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เช่น เมื่อผู้สอนได้กำหนดประเด็นให้อภิปรายร่วมกันผู้เรียนแต่ละคนจะมีเวลาสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อร่วมกันเขียนอภิปรายในหน้าจอหลักของสื่อสังคมออนไลน์นั้นๆ 3) หากผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือมีปัญหาระหว่างการทำการบ้านหรือการค้นคว้าเพื่อรายงานผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกทำงานได้อย่างต่อเนื่อง 4) สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเองมากขึ้น เช่น ความรับผิดชอบในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในบทเรียนก่อนและหลังเข้าเรียน เป็นต้น

3. บทบาทสำหรับการบริหารจัดการ การบริหารจัดการศึกษานั้นสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทพอสมควร ช่วยทำให้องค์กรมีความสะดวกรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสั่งการมอบหมายงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ผู้บริหารใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการนัดหมายประชุมปรึกษาหารือ และสามารถใช้ศักยภาพทางเทคโนโลยีประชุมพร้อมกันหลายคนได้ 3) ผู้บริหารสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งสำหรับตอบข้อซักถามหรือรับข้อร้องเรียน เช่น สายตรงผู้บริหาร เป็นต้น 4) สำหรับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ในองค์กรให้ประชาชนรับทราบข้อมูลโดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประเภทต่างๆ ((Wanprapha, 2017, pp. 14-15)

ประโยชน์ของการจัดการการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรามากขึ้น จนเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนมีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันได้ง่ายขึ้น ซึ่งประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่

1. ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในวงการการศึกษาและเกิดการกระจายโอกาสทางการศึกษา เช่น การใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ทำให้เด็กที่อยู่ในชนบทหรือเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารมีโอกาสได้เรียนรู้เหมือนเด็กที่อยู่ในตัวเมือง
2. ทำให้เกิดการพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการจัดการการเรียนรู้ต่างๆ มากขึ้น
3. สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาที่มีความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ
4. สามารถศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเปิดมุมมองทางด้านการศึกษาให้กว้างมากยิ่งขึ้น
5. เป็นช่องทางในการเลือกศึกษาหาความรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารที่หลากหลายและมากขึ้น
6. สามารถพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย
7. สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยผ่านการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ลักษณะนี้จะเริ่มต้นด้วยการกำหนดประเด็นปัญหา (Problem Definition) เชื่อมโยงเข้าสู่ปัญหา (Connect to Problem) ระดมสมองเพื่อวางแผน (Brainstorming for Planning) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Gathering and Analysis) สรุปแนวทางแก้ปัญหา (Problem Solving Solution)

และประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Assessment) (Intharaksa, et, al. 2017, pp. 89-102) ทั้งนี้ ผู้สอนต้องช่วยชี้แนะแนวทางของการแสวงหาความรู้ให้พัฒนาความรู้เพื่อการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับเนื้อหาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ปัจจัยสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้จะต้องมีความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีสมรรถนะและจำนวนที่เพียงพอต่อการใช้งานของผู้สอนและผู้เรียนรวมถึงการอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้บริการเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ต่างๆ ได้ตลอดเวลาทั้งนี้ปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่

1. ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของสถาบันการศึกษาที่มีเสถียรภาพมั่นคงและ ความรวดเร็วของระบบเครือข่ายเพื่อการให้บริการสนับสนุนการจัดการการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. คอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน
3. การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการค้นหาข้อมูลประกอบการจัดการเรียนรู้ทั้งของอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน
4. สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของสังคมโดยจัดเป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Learning Resources Center)
5. การสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการปรับบทบาทหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาทักษะผู้สอนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนอบรมเพื่อพัฒนาการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้
6. มีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์

คุณธรรมจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ในโลกปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงมากมายหลายด้าน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีก่อให้เกิดการหลั่งไหลของข่าวสารที่มีผลกระทบต่อคนในสังคมเศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรม การศึกษาหรือสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมส่งผลให้เยาวชนไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ จึงทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่พึงประสงค์ เยาวชนเกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น (Phusim, 2011, p. 175) ในระบบการศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสังคมอารมณ ความรู้สึกที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ซึ่งในการพัฒนาให้ ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์จะต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากการการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถใช้แนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างหลากหลาย โดยเลือกและปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของบริบทของแต่ละสถานศึกษา (Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2009, p. 57)

คุณธรรมจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการจัดการการเรียนรู้ ปัจจุบันผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มีเป็นจำนวนมาก การส่งข่าวสารถึงกันย่อมจะมีผู้ที่มีความประพฤติไม่ดีปะปนและสร้างปัญหาให้กับผู้ใช้คนอื่นอยู่เสมอ ดังนั้นผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนี้

1. ต้องถือประโยชน์ส่วนรวมและเชื่อมโยงข้อมูลต่อกันพร้อมกับต้องใช้เทคโนโลยีโดยการเคารพกฎระเบียบ กฎเกณฑ์มารยาทต่างๆ ของสังคมโดยเฉพาะด้านการศึกษา
2. ไม่ละเมิดสิทธิทางการเรียนรู้ของผู้อื่นรวมถึงต้องไม่รบกวนระบบข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์ต่างๆ ทางการศึกษา
3. ไม่โจรกรรมข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ไม่บิดเบือนความถูกต้องของข้อมูลให้ผู้รับข้อมูลหรือสาระการเรียนรู้คนต่อไปได้ใช้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็น การบิดเบือนข้อเท็จจริงจากต้นฉบับ
5. มีจิตสำนึกในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการการเรียนรู้ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน
6. ไม่คัดลอกข้อมูลด้านการศึกษาผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
7. ไม่นำข้อมูลข่าวสารการศึกษาที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของบุคคลอื่นไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
8. ไม่คัดลอกหรือนำผลงานด้านการศึกษาที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือการจัดการเรียนรู้ของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง

บทสรุป

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย และเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้สอนต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ ความรู้ต่างๆ ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์ผ่าน Application ต่างๆ เช่น Plickers, Kahoot, Scorative, ZipGrade, line, Facebook หรือ Google Application เป็นต้น

References

- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2009). *Guidelines for development, measurement and evaluation of desirable characteristics according to core curriculum 2008*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [in Thai]
- Hong, K. S., & Somgan, P. (2011). ICT in the changing landscape of higher education in Southeast Asia. *Australasian Journal of Educational Technology*, 27(8), 1276-1290.
- Intharaksa, P., Muangpatom, C., Jansrisukot, J., & Chidmongkol, R. (2019). The development of learning management strategy based on the application of problem-based learning and metacognition approaches to enhance ability of problem solving with critical thinking, self-regulating and learning achievement of undergraduate students Kasetsart University. *Journal of Education Naresuan University*, 21(2), 89-102. [in Thai]
- Khammani, T. (2014). *Models of teaching: Knowledge for effective learning process*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Ministry of Information and Communication Technology. (2014). *Master Plan for Information and Communication Technology of Thailand No.3 (2014-2018)*. Bangkok: Ministry of Science and Technology. [in Thai]
- Phusim, T. (2011). Developing morality, ethics and 8 desirable characteristics based on the 2008 Basic Education Core Curriculum: A case study of Kae Dam Witthayakhan School, Mahasarakham Educational Service Area Office 1. *Journal of Rajabhat Maha Sarakham University*, 5(1), 175-186. [in Thai]
- Wanprapha, T. (2017). Social media with education. *Journal of Education, Mahasarakham University*, 11(1), 8-20. [in Thai]
- Wichitbunyarak, P. (2011). Social media: Future media. *Executive Journal*, 31(4), 99-103. [in Thai]